

Του Δημήτρη Τσατσούλη

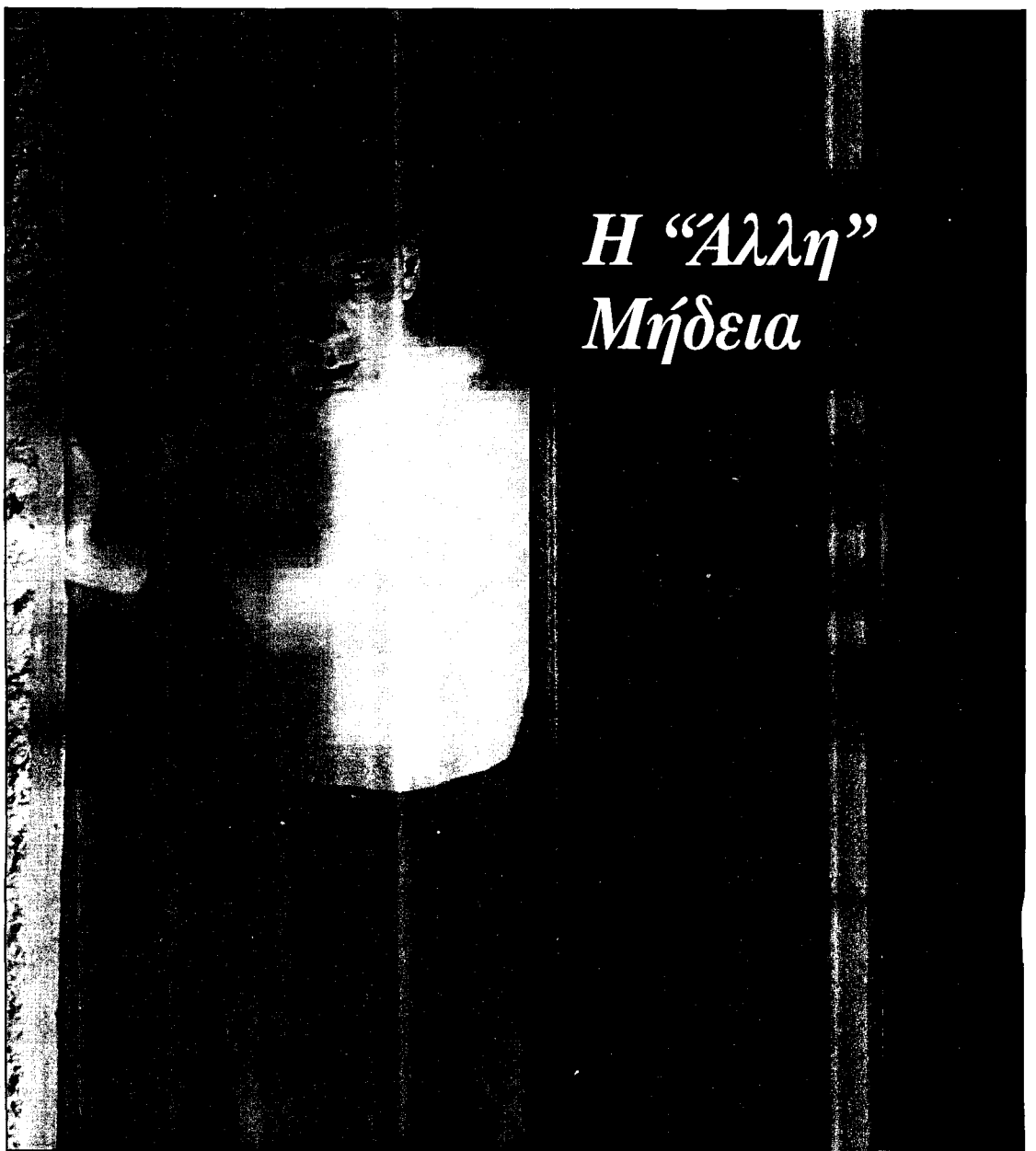
Το κείμενο της σύγχρονης μας γερμανίδας συγγραφέως Κρίστα Βολφ εντάσσεται *στην κατηγορία λογοτεχνικών κειμένων που επαναγιγνώσκουν τους αρχαίους μύθους και αρχαιοελληνικές τραγωδίες διατηρώντας έναν διάλογο μαζί τους. Ανατρεπτικό προς το αρχαίο κείμενο, προβάλλει μίαν άλλη μορφή της Μήδειας και, όπως είθισται σε σύγχρονες μεταφορές, αναδεικνύει όχι την αρχετυπική μορφή του δραματικού προσώπου αλλά την εξετασμένη του εκδοχή προβάλλοντας την ψυχολογική του διάσταση, την αστικά διαμορφωμένη με έντονες τις φεμινιστικές επιδράσεις δραματική υπόσταση.

Η Christa Wolf, με τα μονολογικά κομμάτια που συνθέτουν το βιβλίο της Μήδεια Φωνές, που κυκλοφορεί στα ελληνικά σε μετάφραση Αγγέλας Βερυκοκάκη, παραχωρεί το λόγο σε διαφορετικά πρόσωπα του άμεσου περιβάλλοντος της Μήδειας, ψηλαφώντας την ανασύνθεση της μορφής της μέσα από τους διαφορετικούς λόγους.

Η παράσταση της Ομάδας Θέαμα, σε σκηνοθεσία Στέφανου Κοτσίκου, χρησιμοποίησε μόνο το μονόλογο της Μήδειας, δίνοντας τον εύλωτο τίτλο Κανένας τόπος πουθενά. Μιας Μήδειας που αποκαλύπτει ένα άλλο πρόσωπο, της εξαπατημένης και συκοφαντημένης, από τους ανθρώπους, τη μυθολογία της, το τραγικό της αρχέτυπο, γυναίκας. Διότι τούτη η Μήδεια θα μας αποκαλύψει, σταδιακά, πως δεν είναι αυτή που σκότωσε τα παιδιά της αλλά οι Κορίνθιοι, πως δεν είναι αυτή που σκότωσε τον αδελφό της. Είναι, όμως, αυτή που θα γνωρίσει την περιφρόνηση του άντρα της και των Βασιλέων της Κορίνθου, είναι αυτή που, ακολουθώντας την πικραμένη Βασίλισσα της Κορίνθου στα υπόγεια της Πόλης, θα ανακαλύψει το φριχτό μυστικό πάνω στο οποίο στηρίζεται η θεμελίωση και η ύπαρξη της Κορίνθου...

Η παράσταση, χρησιμοποιώντας τον δραματικό αυτό μονόλογο, δημιουργεί ένα τελετουργικό δράμα: οι θεατές περιμένουν έξω από την κυρία είσοδο του «Τεχνοχώρου υπό Σκιάν». Εισέρχονται όλοι μαζί ακολουθώντας ένα αντιφύγιμα φωτός, για να φθάσουν στο χώρο της Μήδειας. Περνώντας μέσα από τα καμπαρίνια, άδεια κι εγκατελειμμένα, βγαίνουν από το πίσω μέρος της σκηνής στην αναδιαμορφωμένη των 15 περίπου καθισμάτων πλατεία, ενώ η πρώην πλατεία αποτελεί μέρος του σκηνοικού. Η μυσταγωγία που θα οδηγήσει στην εξομολόγηση της Μήδειας έχει αρχίσει: κάπου στο βάθος, το κατάχαμα ριγμένο σώμα διακρίνεται στο ημίφως του χώρου. Ένα σώμα ημίγυμνο, το σώμα του ηθοποιού/Μήδεια, το σώμα του Γιάννη Μαυριτσάκη.

Τα υλικά της παράστασης γήινα: χώμα και ξύλο. Το ημίγυμνο σώμα με το ξυρισμένο κεφάλι κυλιέται στο χώμα, βρέχεται με νερό αρχίζοντας να εκφέρει ένα λόγο ως ψίθυρο, ένα λόγο που βγαίνει από μίαν αφόρητη κού-

Η “Άλλη” Μήδεια

ραση σωματική και ψυχική. Ερμηνεία απόλυτα σωματική όπου το κορμί δοκιμάζεται και υποφέρει, εκτυλίσσεται, απλώνεται στο χώρο, αγγίζει σχεδόν τους θεατές, αλλά και πάλι συσπειρώνεται, προσπαθεί να ενσωματωθεί στις κολώνες του χώρου ή στους τοίχους, γίνεται, με τη βοήθεια του φωτισμού, μια τοιχογραφία. Ένα σώμα πάσχον που παραπέμπει σε υποκριτικές δοκιμασίες του θεάτρου του Αντινέν Αρτώ ή του Γκροτόφσκι. Ένα σώμα που παράγει τη φωνή από τα απύθμενα έγκατά του κι έτσι αυτή φθάνει στο θεατή. Με σπάνιους τους υψηλούς τόνους, σαν ένας βρυχηθμός. Ηθοποιός, ρόλος, δραματικό πρόσωπο: ο άντρας ηθοποιός, με εκτεθειμένο το αντρικό σώμα του, χωρίς ψιμύθια που να μιμούνται το γυναικείο, με το φορέα του λόγου, τη φωνή, επίσης αντρικό, χωρίς κλυδωνισμούς, εκφέρει το καθαρά γυναικείο λόγο της Μήδειας αναδεικνύοντας την έννοια της ετερότητας, της διαλογικής σχέσης των φύλων, τη συγχώνευση των δύο σε ένα, την αναζήτηση της ταυτότητας. Ένα εγχείρημα υπερέκθεσης του ηθοποιού που μόνος επί σκηνής και μόνος απέναντι στο ρόλο, πρέπει να αναδημιουργήσει το δραματικό πρόσωπο με μόνο βοηθητικό του εργαλείο την

ποιότητα της υποκριτικής του τέχνης: να πείσει, ενάντια σε όλα τα στοιχεία της όψης, τον θεατή του ότι ακούει το λόγο της Μήδειας, να τον κάνει να συμπάσχει μαζί της. Χωρίς κινησιολογία που να απομιμείται τη γυναικεία, χωρίς γυναικείους τονισμούς, το αρσενικό σώμα/φωνή και ο γυναικείος λόγος γίνονται Εν. Αντρικό σημαίνον και γυναικείο σημανόμενο. Ένας άθλος που ποιεΐται επί σκηνής από τον Γιάννη Μαυριτσάκη σε μια σημαντικότερη στιγμή της καριέρας του, μια καταβύθιση στα άδυτα του ρόλου και μια ανάδυση που τον βγάδι νικητή. Του αξίζουν συγχαρητήρια.

Η σκηνοθεσία, με φαινομενικά λιτά μέσα, βάζει το πάσχον αυτό σώμα να δημιουργεί εικόνες, παλεύοντας με το χώμα, χρησιμοποιώντας τα ξύλα που μαζεύει η Μήδεια. Από τις ωραίες σκηνές η στιγμή της μεταφορικής ταφής του Άψυφτου μέσα στο καροτσάκι με ξύλα που ραίνει η Μήδεια με χώμα, κάνοντας ταυτόχρονα ένα είδος σπονδής στο κενοτάφιο. Μοναδική φωτιστική πηγή, ένας γυμνός γλόμπος που η Μήδεια θα σπάζει τελειώνοντας τον μονόλογό της. Σκοτάδι-τέλος. Οι θεατές, από το ίδιο μονοπάτι θα βγουν έξω από το θεατρικό χώρο αντικρίζοντας στην απέναντι από το

δρόμο αποθήκη ξυλείας τη Μήδεια να στέκει ντυμένη το χρυσοποίκιλο ύφασμα της βάρβαρης, ωσάν να έχει, μέσα σ' αυτό το χώρο αναδυθεί, να υπάρχει, φωτισμένη μέσα στο σκοτάδι μόνη αυτή: Μέχρι που η πόρτα της αποθήκης κλείνει μόνη. Η μυσταγωγία ολοκληρώθηκε. Μια σημαντική πράταση που ίσως δεν πρόλαβε να τύχει της προσοχής που της άξιζε λόγω και της συγκυρίας των ημερών που παρουσιάστηκε, αλλά και που ελπίζουμε να μπορέσει να επαναληφθεί.

Crista Wolf
Κανένας Τόπος Πουθενά

Σκηνοθεσία

Γιάννης Κοτσίκος

Σκηνικά - Κοστούμις

Χριστίνα Κωστή

Κίνηση

Πέρσα Σταματοπούλου

Ερμηνεία

Γιάννης Μαυριτσάκης

Τεχνικά - Υπό Σκιάν
Ομάδα Θεά - Φθινόπωρο 1999